

ዳኞች፡- ተሻገር ገ/ስላሴ

ሙስጠፋ አህመድ

ተፈሪ ገብሩ

ሸምሱ ሲርጋጋ

አብርሃ መሰለ

አመልካች፡- የኦሮሚያ የስነ ምግባርና የጸረ ሙስና ኮሚሽን ዓቃቤ ህግ - ጉዳይ ፈቃዱ ቀረቡ

ተጠሪ፡- አቶ ቴዎድሮስ አብርሃ ቀለቲ - ጠበቃ አማላዩ ፀጋዬ ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን ተከታዩን ውሳኔ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የተያዘው ጉዳይ የወንጀል ክስ ማሻሻልን የሚመለከት ነው። በስር 1ኛ ተከላሽ ደርበው ሻንቆ እና 2ኛ ተከላሽ በሆነው የአሁን ተጠሪ ላይ አመልካች የመሰረተውን ክስ ለማሻሻል ያቀረበው አቤቱታ ጉዳዩን ሲመለከት በነበረው የፊንጫኔ ዙሪያ ኦሮሚያ ልዩ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/ 11311 በ23/4/2007 በዋለው ችሎት በትእዛዝ ውድቅ የተደረገ ሲሆን ትእዛዝ ላይ አመልካች ለኦሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ አቅርቦ ፍርድ ቤቱ በመ/ቁ/192830 በ3/6/2007 በዋለው ችሎት የስር ፍርድ ቤት ያሳለፈውን ትእዛዝ በመሻር ክሱ እንዲሻሻል ወስኗል። የአሁን ተጠሪ ክስ እንዲሻሻል መፈቀዱን በመቃወም የሰበር አቤቱታ ለክልሉ ሰበር ችሎት አቅርበው ችሎቱ በመ/ቁ/ 203090 በ1/10/2007 የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ የክስ ማሻሻል ጥያቄ የቀረበው መዝገቡ ለምርመራ ከተቀጠረ በኋላ በመሆኑ፣ በዚህ ሁኔታ ክሱ ይሻሻል ቢባል ክርክሩ እንደ አዲስ የሚጀምር በመሆኑ፣ ይህ ደግሞ በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህግ መንግስት አንቀጽ 20/1/ የተጠበቀውን አፋጣኝ ውሳኔ የማግኘት መብት የሚፃረር በመሆኑ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ያሳለፈው ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው በማለት ሽሮ የስር ፍርድ ቤት ያሳለፈውን ትእዛዝ አጽንቷል።

የሰበር አቤቱታ የቀረበው ይህን ውሳኔ በመቃወም ነው። አመልካች ያቀረቡት የሰበር ማመልከቻ ተመርምሮ አመልካች ምክንያቶችን በመዘርዘር በጉዳዩ ላይ ውሳኔ ከመስጠቱ በፊት በስር ፍርድ ቤት ያቀረበው የክስ ላሻሽል ጥያቄ በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ተቀባይነት ማግኘቱ የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህገ መንግስት አንቀጽ 20 /1/ የሚጥስ ነው ተብሎ ውድቅ የመደረጉን አግባብ ለመመርመር ሲባል ለሰበር ችሎት እንዲቀርብ ተደርጓል። በዚህ መሰረት ግራ ቀኝ ክርክራቸውን በጽሁፍ ተለዋውጠዋል።

ከላይ ባጭሩ የገለጽነው የጉዳዩን አመጣጥ ሲሆን ቅሬታ ያስነሳውን ውሳኔ እና የግራ ቀኝን ክርክር ለሰበር ችሎት ከተያዘው ጭብጥ እና ከህጉ ጋር በማገናዘብ መርምረናል።

እንደመረመርነው አመልካች መስርቶት በነበረው ክስ የኦሮሚያ ውሃ ስራዎች ድርጅት የአፕራሽን ዘርፍ ምክትል ኃላፊ የነበረው 1ኛ ተከላሽ ከመንግስት የግዥ ወይም የጨረታ አወጣጥ ደንብና ከድርጅቱ መመሪያ ውጭ ስልጣኑን ያላግባብ በመገልገል ንብረትነቱ የመንግስት የሆነ የሰሌዳ ቁጥር ኢት 4-07074 ገልባጭ መኪና ያለምንም ጨረታና የበላይ ኃላፊ ውሳኔ ለአሁን ተጠሪ በጥገና ሰብብ በ21/07/2007 ዓ/ም እንዲሰጥ በማድረግ መንግስት ከሁለት ሚሊዮን ብር በላይ እንዲያጣ በማድረጋቸው ክስ ቀርቦባቸው የዓቃቤ ህግ ማስረጃዎች ተሰምተው እንዲከላከሉ ተፈቅዶላቸው መከላከያ ተሰምቶ መዝገቡ ለምርመራ ተቀጥሮ ነበር።

ይህ በእንዲህ እያለ አመልካች ለክሱ ምክንያት የሆነው መኪና ለሌላ 3ኛ ወገን የተሸጠ መሆኑን፤ የገዛው ሰውም የህዝብ ማመላለሻ አውቶብስ የሰሌዳ ቁጥር በዚህ መኪና ላይ በመለጠፍ ከአዲስ አበባ መንገድ ትራንስፖርት ባለስልጣን ሰራተኞች ጋር በመመሳጠር በህገ ወጥ መንገድ የሻንሲ፤ የሞተር ቁጥርና ሌሎች መረጃዎችን ከላይ በመፋቅ የህዝብ ማመላለሻ አውቶብስ በማስመሰል ከትራንስፖርት ባለስልጣን እውቅና ሌሎች መረጃዎችን ከላይ በመፋቅ የህዝብ ማመላለሻ አውቶብስ በማስመሰል ከትራንስፖርት ባለስልጣን እውቅና ደንብና መመሪያ ውጭ በላይ ላይ እንዲመታ በማድረግ የባለቤትነት ማረጋገጫ ደብተር /ሊብራ/ በመውሰድ በሽያጭ ለሌላ ግለሰብ አስተላልፎ መኪናው በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ በመስራት ላይ እንዳለ ከ6 ዓመታት ፍለጋ በኋላ ያላግባብ በተጠሪ ተወስዶ የተሰወረ መኪና እና በወንጀሉ ውስጥ ተካፋይ የሆኑ ሰዎች የተያዙና የስር ተከላሾች የሙስና ወንጀል ድርጊት አፈፃፀምና የተገኘው ጥቅም በአግባቡ በግልጽ በመታወቁ፤ እንዲሁም በወንጀሉ ተካፋይ የሆኑ ሰዎች ላይ እንደተሳትፏቸው በወ/መ/ስ/ስ/ህ/ቁ/ 118 እና 119/1/ መሰረት ክስ አሻሽለን ብናቀርብ ፍርድ ቤቱ ትክክለኛ እና ፍትሃዊ ውሳኔ ለመስጠት ይረዳዋል በማለት ክሱን አሻሽለው ለማቅረብ እንዲፈቀድ ጠይቀዋል።

የተጠሪ ጠበቃ በበኩላቸው ጉዳዩ 1 አመት ከ6 ወር የቆየ መሆኑን፤ መዝገቡም ክርክሩ ተጠናቆ ለምርመራ መቀጠሩን ፤ ምንክልባት ዓቃቤ ህግ ሌሎች ሰዎች ላይ ክስ መመስረት ከፈለገ

የሚገድበው ነገር አለመኖሩንና የተጠቀሰው ምክንያት ክሱን አሻሽሎ ለማቅረብ የህግ ድጋፍ ያለው አለመሆኑን በማንሳት ተከራክረዋል።

ጉዳዩን በየደረጃው የተመለከቱት የክልሉ ፍርድ ቤቶች ከፍ ሲል የተመለከቱትን ውሳኔዎች ሰጥተዋል። በተለይ የክልሉ ሰበር ችሎት ትክክለኛ እና ፍትሃዊ ውሳኔ ለመስጠት ሲባል ክሱ ሊሻሻል ይችላል በማለት በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የተሰጠውን የውሳኔ ክፍል ቢቀበለውም የክሱ መሻሻል አስቀድሞ በአስር ሆነው ጉዳዩን ሲከታተሉ የነበሩ ተከላኾች አፋጣኝ ውሳኔ የማግኘት ህገ መንግስታዊ መብት የሚያጣብብ በመሆኑ የክስ ላሻሽል ጥያቄው ተቀባይነት እንደሌለው ወስኗል።

በመሰረቱ ውሳኔ ከመስጠቱ በፊት በማንኛውም ጊዜ ክሱ እንዲሻሻል ፍርድ ቤቱ ሊፈቅድ የሚችል ሲሆን በዚህ መልኩ ክሱ እንዲሻሻል ፈቃድ ሲሰጥ ወይም የክሱ መሻሻል ሲከለከል ፍርድ ቤቱ ተቀባይነት ያለው ህጋዊ ምክንያት እንዲሰጥ ይጠበቃል። በተያዘው ጉዳይ የክልሉ ሰበር ችሎት ክሱ እንዲሻሻል በመፈቀዱ የህግ ስህተት ተፈጽሟል የሚል መደምደሚያ ላይ የደረሰው ጉዳዩ ለምርመራ ያደረ በመሆኑ እና ክሱ ተሻሽሎ እንደ አዲስ ቢጀመር አፋጣኝ ውሳኔ የማግኘት መብትን ይጋፋል በማለት ነው። ነገር ግን ከላይ እንደተገለጸው የክሱ መሻሻል ፍርድ ቤቱ ትክክለኛ እና ፍትሃዊ ውሳኔ ለመስጠት የሚያስችለው መሆኑ ተቀባይነት ያገኘ በመሆኑ፤ ጉዳዩን የሚመለከተው ፍርድ ቤት ውሳኔ ከመስጠቱ በፊት በማንኛውም ጊዜ ክሱ እንዲሻሻል መፍቀድ እንደሚቻል በህጉ የተመለከተ በመሆኑ፤ እንዲሁም የተፋጠነ ፍትህ የማግኘት መብት የሚረጋገጠው በህግ የተዘረጋን ስነ ስርዓት ተከትሎ ጉዳዩን ተገቢ በሆነ አጭር ጊዜ በመምራት እንጂ በህግ የተዘረጋን ስነ-ስርዓት ወደጎን በማለት ባለመሆኑ የክልሉ ሰበር ችሎት የክሱ መሻሻል ለትክክለኛ ውሳኔ አሰጣጥ ተገቢ መሆኑን ተቀብሎ ነገር ግን ክርክሩ የደረሰበትን ደረጃ ብቻ ግምት ውስጥ በማስገባትና አፋጣኝ ፍትህ የማግኘት መብትን ህጋዊ አፈፃፀም ባልተከተለ መልኩ ክሱ እንዲሻሻል ሊፈቀድ አይገባም በማለት የደረሰበት መደምደሚያ እና ያሳለፈው ውሳኔ ተገቢ ሆኖ አላገኘውም። የተፋጠነ ፍትህ የሚገኘው ጉዳዩ የወንጀል ክርክር በሚመራበት የወንጀለኛ መቅጫ ህግ ስነ ስርዓት ድንጋጌዎች አግባብ ተገቢ በሆነ አጭር ጊዜ በመምራት በመሆኑ በወ/መ/ስ/ስ/ህ/ቁ/ 118 እና 119 እንዲሁም ተያያዥ ድንጋጌዎች መሰረት ተቀባይነት ባለው ምክንያት ክስ እንዲሻሻል መፈቀዱ የተፋጠነ ፍትህ የማግኘት መብትን የሚያጣብብ ነው የሚባል አይሆንም ብለናል። ስለሆነም የክልሉ ሰበር ችሎት ክሱ እንዲሻሻል ሊፈቀድ አይገባም በማለት የይግባኝ ሰሚውን ፍርድ ቤት ውሳኔ መሻሩ የህግ ስህተት ሆኖ ተገኝቷል። ተከታዩም ተወስኗል።

ው ሳ ኔ

1. የኦሮሚያ ልዩ ዞን ፍንፍኔ ዙሪያ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/ 11311 በ23/4/2007 በዋለው ችሎት ያሳለፈው ትእዛዝ እንዲሁም የኦሮሚያ ክልል ሰበር ችሎት በመ/ቁ/ 203090 በ1/10/2007 የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመባቸው ስለሆኑ በወ/መ/ሀ/ስ/ስ/ቁ/ 195/2/ መሰረት ተሸረዋል።
2. የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ/ቁ/ 192830 በ3/6/2007 ያሳለፈው ውሳኔ ፀንቷል።
3. በዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/ 11311 እየተካሄደ የነበረው ክርክር ታግዶ እንዲቆይ በዚህ ፍርድ ቤት ጥቅምት 15/2008 ዓ/ም የተሰጠው ትእዛዝ ተነስቷል።
4. አመልካች የተሻሻለውን ክስ በአጭር ጊዜ ውስጥ እንዲያቀርብ፤ የስር ፍርድ ቤትም የተሻሻለውን ክስ ተቀብሎ አከራክሮ እንዲወሰን ብለናል። ይፃፍ።
መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

መ/ተ